

MỘT SỐ QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TRONG VĂN KIẾN ĐẠI HỘI XIII VỀ GIAO LƯU VÀ HỢP TÁC VĂN HÓA VỚI NƯỚC NGOÀI

Nguyễn Thị Thanh Huyền, HVCH khoa Lịch sử,
Trường ĐH KHXH&NV, Đại học Quốc gia Hà Nội
Email: thanhhuyen98nv@gmail.com.vn

Tóm tắt: Giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc đi đôi với tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại là chủ trương xuyên suốt của Đảng. Sau hơn ba thập kỷ đổi mới, trước những biến động không ngừng của tình hình thế giới, đường lối mở rộng giao lưu và hợp tác văn hóa với nước ngoài vẫn được Đảng kiên định qua các kỳ đại hội, được duy trì và phát triển trong Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Bài viết này sẽ hệ thống những quan điểm, chủ trương của Đảng về giao lưu và hợp tác văn hóa với nước ngoài trong Văn kiện Đại hội lần thứ XIII.

Từ khóa: Văn hóa, Giao lưu văn hóa, hội nhập văn hóa.

Nhận bài: 25/4/2022; Phản biện: 26/4/2022; Duyệt đăng: 29/4/2022

1. Lời mở đầu

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng diễn ra nhân kỷ niệm 35 năm Việt Nam thực hiện đổi mới đất nước, 30 năm thực hiện Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên Chủ nghĩa xã hội, 10 năm Việt Nam thực hiện Cương lĩnh bổ sung, phát triển năm 2011 và hoàn thành chiến lược phát triển kinh tế xã hội 2011-2020. Kiên định với đường lối đổi mới, hội nhập và phát triển, giữ vững niềm tin vào Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để quyết tâm đưa dân tộc Việt Nam tới mục tiêu Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Trong quá trình phát triển, Văn hóa vẫn luôn giữ vị trí quan trọng, bên cạnh kinh tế, chính trị tạo nên sự phát triển vượt bậc của đất nước. Từ năm 2006, Ngoại giao văn hóa là một trong ba trụ cột của nền ngoại giao Việt Nam cùng với ngoại giao chính trị và ngoại giao kinh tế. Để văn hóa phát huy được vai trò là nền tảng tinh thần của xã hội, là sức mạnh nội sinh đảm bảo cho sự phát triển đất nước bền vững, Đảng cũng đã nhiều lần chỉ rõ phải mở rộng giao lưu, hợp tác văn hóa với nước ngoài để tiếp thu những tinh hoa văn hóa của nhân loại, bồi bổ và làm giàu đẹp thêm văn hóa của quốc gia dân tộc. Cùng với đó, trong thời gian qua, công tác thông tin đối ngoại, quảng bá văn hóa, đất nước, con người Việt Nam ra thế giới được thực hiện rất tốt, có nhiều triển vọng. Vì thế, đẩy mạnh giao lưu và hội nhập văn hóa cũng là để cho văn hóa thực hiện tốt vai trò là cầu nối đối ngoại, phát huy nguồn lực con người và quảng bá các giá trị văn hóa của Việt Nam với thế giới. Trong Đại hội Đại biểu lần thứ XIII vấn đề giao lưu và hợp tác văn hóa với nước ngoài đã được Đảng quan tâm chỉ đạo.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa

Giao lưu và hội nhập văn hóa là một quá trình gồm 2 mặt: Bảo tồn và tiếp thu. Vấn đề bảo tồn giá trị văn hóa được Đảng nhấn mạnh trong Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về các văn kiện trình Đại hội XIII của Đảng do đồng chí Nguyễn Phú Trọng tổng bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII, Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Trưởng Tiểu ban Văn kiện trình bày tại đại hội, trong phần Tầm nhìn và định hướng phát triển, Đảng đã chủ trương "Bảo vệ và phát huy các giá trị tốt đẹp, bền vững trong truyền thống văn hóa Việt Nam. Đẩy mạnh giáo dục nâng cao nhận thức, ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật, bảo vệ môi trường, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc của Việt Nam, đặc biệt là thể hệ trẻ".

Có thể thấy, sự mở rộng giao lưu, hợp tác văn hoá giữa các quốc gia dân tộc và các khu vực trên thế giới hiện cũng đang đứng trước thách thức không nhỏ của sự khác biệt văn hoá và hệ giá trị văn hoá. Quá trình giao lưu, hội nhập quốc tế về văn hóa sẽ giúp cho nền văn hóa của Việt Nam phát triển cả chiều sâu và cả bề rộng, đời sống văn hóa của nhân dân cũng được phong phú và đa dạng. Tuy nhiên, quá trình này cũng không phải là tích cực hoàn toàn, cùng với những giá trị văn hóa mới thì có cả những văn hóa phẩm đồi trụy, những tư tưởng tiêu cực sẽ tràn vào nước ta, vì thế bảo vệ, bảo tồn những giá trị văn hóa tốt đẹp vốn có của dân tộc là thật sự cần thiết.

Trong phương hướng nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2021-2025, Đảng cũng nhấn mạnh "xây dựng, phát huy yếu tố văn hóa để thực sự là đột phá phát triển kinh tế - xã hội, hội nhập quốc tế". Muốn hội nhập và phát triển được thì phải có sức mạnh ở bên trong, cần phải xây dựng được những sản phẩm văn hóa sáng tạo, phát triển lĩnh vực công nghiệp văn hóa, các loại hình văn hóa độc đáo có sức hút để giới thiệu ra thế giới.

Song song với nhiệm vụ bảo tồn, đó là nhiệm vụ phát huy giá trị của văn hóa. Đảng cho rằng “Khẩn trương triển khai phát triển có trọng tâm, trọng điểm ngành công nghiệp văn hóa và dịch vụ văn hóa trên cơ sở xác định và phát huy sức mạnh mềm của văn hóa Việt Nam, vận dụng có hiệu quả các giá trị, tinh hoa và thành tựu mới của văn hóa, khoa học, kỹ thuật, công nghệ của thế giới. Gắn phát triển văn hóa với phát triển du lịch,... giữ gìn tài nguyên văn hóa cho thế hệ mai sau”.

2.2. Chủ động hội nhập văn hóa

Trong bối cảnh thế giới phẳng, muốn đặt quan hệ, hợp tác với bạn bè quốc tế thì trước hết chúng ta phải làm cho bạn bè thế giới hiểu được chúng ta là ai, là người như thế nào, phải làm cho bạn bè thế giới có sự tin cậy đối với chúng ta thì mới có thể đặt quan hệ và hợp tác lâu dài, bền vững. Và điều đó chỉ có thể thực hiện qua giao lưu, trao đổi văn hoá, bởi vì, một cái bắt tay, ôm hôn thân thiện - hành động thuộc về văn hoá đó sẽ làm cho người đỡ dè dặt, ngại ngùng với nhau và gạt bỏ những mặc cảm về nhau, tạo ra sự thân thiện và tin tưởng lẫn nhau để đi đến hợp tác với nhau.

Trong Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu lần thứ XIII Đảng chỉ rõ “Chủ động tích cực hội nhập quốc tế về văn hóa, xây dựng Việt Nam thành địa chỉ hấp dẫn về giao lưu văn hóa quốc tế. Tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại phù hợp với thực tiễn Việt Nam, đồng thời chủ động nâng cao sức đề kháng của các tầng lớp nhân dân, đặc biệt là thanh, thiếu niên đối với các văn hóa phẩm ngoại lai độc hại, từng bước đưa văn hóa Việt Nam đến với thế giới”. Thông qua hoạt động giao lưu và hợp tác văn hóa thì hình ảnh về đất nước, con người Việt Nam cũng được giới thiệu, truyền bá rộng rãi đến các quốc gia khác. Vì thế đẩy mạnh giao lưu và hội nhập văn hóa là hướng đi tạo tiền đề để mở rộng quan hệ hữu nghị và hợp tác toàn diện với các nước khác trên các lĩnh vực, từ văn hóa từng bước đưa quan hệ đối ngoại các nước đi vào chiều sâu. Đặc biệt, Đại hội XIII của Đảng đã chỉ rõ mục tiêu của vấn đề hội nhập văn hóa là xây dựng Việt Nam trở thành địa chỉ hấp dẫn về giao lưu văn hóa quốc tế, xây dựng tương lai Việt Nam trở thành một trung tâm về giao lưu và hội nhập văn hóa. Trên cơ sở mục tiêu đó thì nguyên tắc chủ động hội nhập là tiếp thu có chọn lọc tinh hoa, tiếp thu triệt để những giá trị tốt đẹp và kiên quyết chống lại những văn hóa phẩm độc hại với nhân dân Việt Nam.

Trong chiến lược phát triển kinh tế xã hội 10 năm 2021-2030, Đảng tiếp tục khẳng định vấn đề này “Xây dựng môi trường và đời sống văn hóa phong phú, đa dạng, văn minh, lành mạnh và hội nhập quốc tế”, muốn hội nhập quốc tế, muốn văn hóa có cơ hội vươn xa thì phải xây dựng được sức mạnh nội lực của văn hóa ở trong nước, có môi trường lành mạnh và phát triển đó là động lực để hội nhập văn hóa với bên ngoài.

Với tư tưởng xuyên suốt Việt Nam là bạn, là đối tác

tin cậy và là thành viên tích cực, có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế. Trong lĩnh vực văn hóa, Việt Nam cũng chủ động hội nhập để đa dạng hóa đa phương hóa quan hệ với các nước. “Đẩy mạnh và nâng cao chất lượng, hiệu quả hội nhập quốc tế trong các lĩnh vực xã hội, môi trường, khoa học và công nghệ, giáo dục và đào tạo, văn hóa, du lịch và các lĩnh vực khác”, vì mục tiêu hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ, hợp tác phát triển và tiến bộ xã hội.

2.3. Giao lưu văn hóa thông qua người Việt Nam ở nước ngoài.

Ngay từ rất sớm, Việt Nam đã xác định “Mở rộng hợp tác quốc tế về văn hoá. Làm tốt việc giới thiệu văn hoá, đất nước và con người Việt Nam với thế giới... Giúp đỡ cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài hiểu biết tình hình nước nhà, thu nhận thông tin và sản phẩm văn hoá từ trong nước ra, nêu cao lòng yêu nước, tự tôn dân tộc, giữ gìn truyền thống, bản sắc dân tộc, phát huy trí tuệ, tài năng sáng tạo, đóng góp vào công cuộc xây dựng đất nước”. Vấn đề giao lưu văn hóa thông qua lực lượng người Việt Nam ở nước ngoài được Đại hội XIII chú trọng “Hỗ trợ để người Việt Nam ở nước ngoài có địa vị pháp lý vững chắc, phát triển kinh tế và đời sống, hòa nhập xã hội nước sở tại... tạo điều kiện để đồng bào giữ tiếng nói, bản sắc văn hóa dân tộc, nâng cao lòng tự hào tự tôn dân tộc. Làm tốt công tác thông tin tình hình trong nước, giúp đồng bào hướng về Tổ quốc, nhận thức và hành động phù hợp với lợi ích quốc gia - dân tộc”.

Mỗi cư dân Việt Nam sinh sống và làm việc ở nước ngoài chính là một đại sứ văn hóa của Việt Nam. Nhà nước và người dân chung tay cùng hoạt động và bảo vệ văn hóa dân tộc, tiếp thu tinh hoa của nhân loại từ đó làm giàu thêm, phong phú thêm nền văn hóa vốn rất đặc sắc của đất nước.

Cũng tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Đảng đã thông qua chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021-2030 trong đó có nhấn mạnh vấn đề văn hóa “Khơi dậy khát vọng phát triển đất nước, phát huy mạnh mẽ giá trị văn hóa, con người Việt Nam và sức mạnh thời đại”. Đảng coi trọng nhân tố con người, lấy con người làm trung tâm, làm chủ thể vì vậy cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, các du học sinh học tập ở nước ngoài, chính là nguồn lực to lớn để quảng bá nền văn hóa Việt Nam với thế giới.

Minh chứng cho quan điểm này là kết quả của quá trình giao lưu và hội nhập văn hóa trong giai đoạn 2021-2025 đã được Đảng đúc kết trong Báo cáo đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2015-2020 và phương hướng nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2021-2025 trình bày trong đại hội XIII. Cụ thể “Các hoạt động ngoại giao văn hóa, thông tin đối ngoại, công tác người Việt Nam ở nước ngoài và công tác bảo hộ công dân được triển khai tích cực trong điều kiện tăng cường hội nhập quốc tế... vai

trò của Việt Nam tại Liên hợp quốc, APEC, ASEAN và các diễn đàn được nâng cao”.

Trong phương hướng nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2021 - 2025, Đảng chủ trương “tranh thủ tối đa nguồn lực người Việt Nam ở nước ngoài tham gia đóng góp phục vụ phát triển đất nước”.

2.4. Ngoại giao văn hóa tạo nên sức mạnh tổng hợp của đất nước

Đối ngoại vừa độc lập với văn hóa nhưng cũng là một phần của văn hóa. Văn hóa vừa là đối tượng của đối ngoại, đối ngoại lại ít nhiều chịu ảnh hưởng và chi phối bởi đặc điểm của nền văn hóa dân tộc. Bởi vậy, giao lưu, hợp tác và hội nhập văn hóa là cầu nối cho chính sách đối ngoại, giúp tăng cường sự hiểu biết về đối tác, tạo cơ hội để hợp tác và phát triển toàn diện các lĩnh vực.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã nêu nhiệm vụ “Phát huy hơn nữa ngoại giao văn hóa đóng góp thiết thực vào quảng bá mạnh mẽ hình ảnh quốc gia và tăng cường sức mạnh tổng hợp của đất nước”. Nghị quyết đại hội cũng nhấn mạnh “Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, nêu cao ý chí độc lập, tự chủ, chủ động tích cực hội nhập và nâng cao hiệu quả hợp tác quốc tế. Phát huy tối đa nội lực, tranh thủ ngoại lực, trong đó nguồn lực nội sinh, nhất là nguồn lực con người là quan trọng nhất”. Trong quá trình phát triển chung của đất nước thì *Nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc và quá trình ngoại giao văn hóa sâu rộng là sức mạnh mềm, là nguồn lực nội sinh, động lực của sự phát triển toàn diện đất nước, khơi dậy khát vọng phát triển, nâng cao vị thế của Việt Nam*.

Tăng cường và nâng cao hơn nữa việc phát huy nội lực của nền văn hoá dân tộc và mở rộng ngoại giao văn hóa với bên ngoài để tạo nên sức mạnh tổng hợp xây dựng và phát triển đất nước. Đây là một chủ trương đúng đắn quý báu mà những năm tháng đổi mới đất nước Việt Nam đã trải qua. Bởi, muốn thu hẹp khoảng cách với thế giới thì phải có nguồn lực đủ mạnh, một khi nội lực bên trong chưa đủ sức mạnh thì khả năng tiếp thu ngoại lực sẽ rất hạn chế. Hơn nữa, quá trình Việt Nam giữ gìn và

phát huy các giá trị văn hóa truyền thống vốn có của dân tộc, cũng là quá trình Việt Nam có những đóng góp riêng vào nền văn hoá chung của nhân loại trong quá trình Việt Nam ngoại giao, hội nhập với thế giới.

3. Kết luận

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, thế giới phẳng như hiện nay, dân tộc Việt Nam muốn có sức mạnh tổng hợp để phát huy được nội lực thì quá trình giao lưu và hợp tác văn hóa chính là cầu nối đơn giản, dễ dàng đưa Việt Nam đến gần hơn với các quốc gia trên thế giới, đó là cánh cửa để Việt Nam không ngừng tiếp thu các giá trị tinh hoa văn hoá nhân loại bồi đắp, tích tụ cho nền tảng văn hoá dân tộc, làm cho nền văn hoá của chúng ta tiến đến hiện đại hơn, cao đẹp hơn. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã có những quan điểm rất đúng đắn và kịp thời để tạo điều kiện, mở đường cho quá trình giao lưu văn hóa với nước ngoài. Đồng thời đó cũng là quá trình tích lũy, tạo dựng các mối quan hệ với các quốc gia dân tộc. Đúng với mong muốn khi sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi gắm “Văn hóa phải soi đường cho quốc dân đi... Tôi tin văn hóa Việt Nam sẽ có một tương lai rực rỡ... Tôi mong chúng ta đem văn hóa lãnh đạo quốc dân để thực hiện Độc lập, Tự cường và tự chủ”. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2015), *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, tập 57, Hà Nội.
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [4]. Hồ Chí Minh (1946), “*Vì tinh thể Hội nghị văn hóa toàn quốc đã bế mạc sau một ngày thảo luận*”, trong *Báo Cứu quốc* số 416, ngày 25 tháng 11 năm 1946. <<http://baochi.nlv.gov.vn/baochi/cgi-bin/baochi?a=d&d=WNyf19461125.2.9#>> Truy cập ngày 22/4/2022.

Some views of the Communist Party of Vietnam in the document of the 13th National Congress on cultural exchange and cooperation with foreign countries

Nguyen Thi Thanh Huyen

Postgraduate, Faculty of History, University of Social Science and Humanity, Ha Noi National University

Email: thanhhuyen98nv@gmail.com.vn

Abstract: Preserving and promoting the national cultural identity in parallel with absorbing the cultural quintessence of humanity is the Party's cross-cutting policy. After more than three decades of renovation, in the continuous changes in the world situation, the Party's line of expanding cultural exchanges and cooperation with foreign countries has remained steadfast throughout the Congresses and developed during the 13th National Congress of Deputies. This article will systematize the views and policies of the Party on cultural exchange and cooperation with foreign countries in the document of the 13th Congress.

Keywords: Culture, cultural exchange, cultural integration, cultural diplomacy.